

Verkiezingsinzet Energy Storage NL: naar betaalbare, betrouwbare en onafhankelijke energie via energieopslag

Nederland zet grote stappen in de energietransitie: meer dan de helft van onze elektriciteit komt inmiddels uit zon en wind. Het aantal uren met ongebruikte overschotten stijgt daarentegen ook. Voor 800.000 huishoudens hebben we een jaarlang groene stroom laten liggen. Opslag schiet daarom nog tekort, zo wordt geconcludeerd uit recente kwartaalcijfers Energieopwek¹.

Tot nu toe draaide de Nederlandse klimaatpak vooral om meer duurzame opwek, wat heeft geleid tot overschotten, negatieve prijzen en daarmee stilvallende energieprojecten. Tegelijkertijd blijft de elektriciteitsvraag achter. Bedrijven haken namelijk af doordat ze lang moeten wachten op een netaansluiting, en huishoudens verliezen vertrouwen door stijgende kosten en beperkingen op teruglevering van stroom. Deze gevolgen komen voort uit het feit dat we er niet in in slagen om het duurzame energieaanbod te laten aansluiten bij de energievraag.

Energieopslag – zoals batterijen, warmtebuffers en waterstofopslag – kan hier het verschil maken. Het maakt duurzame energie beschikbaar op elk moment, waardoor energie- en systeemkosten worden verlaagd, de betrouwbaarheid van het energiesysteem wordt vergroot en ons minder afhankelijk maakt van energie uit het buitenland. Daarom pleit Energy Storage NL, de brancheorganisatie voor de Nederlandse energieopslagsector, voor een systeemaanpak voor energieopslag, zodat betaalbare, betrouwbare en onafhankelijke energie mogelijk wordt.

Meerwaarde energieopslag: betaalbare, betrouwbare en onafhankelijke energie

Betaalbare energie: Energieopslag zorgt voor een lagere energierekening. Door energie op te slaan wanneer de vraag laag is, en deze vrij te geven wanneer de vraag hoog is, helpt opslag om prijsspieken op te vangen. Het gevolg is dat de energieprijzen worden gestabiliseerd en afnemers van elektriciteit uiteindelijk een lagere rekening betalen. Dit voordeel kan voor batterijen oplopen tot wel €1,4 miljard² per jaar aan besparingen op energiekosten voor huishoudens, bedrijven en de industrie.

Opslag leidt daarnaast tot lagere systeemkosten voor netbeheerders. Zo blijkt uit het 'IBO-onderzoek *Bekostiging Elektriciteitsinfrastructuur*'³ dat onder meer via opslag de netbeheerkosten in 2040 tot €22,5 miljard kunnen worden verlaagd. Door specifiek te sturen op batterijlocaties op het hoogspanningsnet is een potentiële besparing van circa €2,5 miljard mogelijk.

Betrouwbare energie: De Nederlandse economie dreigt stil te vallen door netcongestie. Gelukkig zorgen batterijen, warmtebuffers en opslag van moleculen ervoor dat bestaande netaansluitingen beter worden benut en zelfs ook nieuwe aansluitmogelijkheden mogelijk worden, bijvoorbeeld voor bedrijfsuitbreidingen⁴ of nieuwe woonwijken⁵. Hierdoor vermindert energieopslag zowel opwek- als afnamecongestie.

Naast netcongestie is opslag ook essentieel voor het bewaken van de leveringszekerheid, zo beschrijft ook TenneT in haar Leveringszekerheidsmonitor 2025. Waar het elektriciteitsnet nu nog een uitzonderlijk hoge betrouwbaarheid kent, waarschuwt netbeheerder TenneT dat zonder opslag de balans tussen vraag en aanbod de komende jaren steeds moeilijker te garanderen wordt. Batterijen zijn cruciaal om te energietekorten voor enkele uren op te vangen en daarnaast

¹ <https://www.nationaalklimaatplatform.nl/nieuws12/3084343.aspx>

² <https://www.energystoragenl.nl/2024/06/11/onderzoek-toont-aan-batterijopslag-maakt-energie-goedkoper-duurzamer-en-efficiënter/>

³ https://www.tweedekamer.nl/kamerstukken/brieven_regering/detail?id=2025D09694&did=2025D09694

⁴ <https://www.fudura.nl/nieuws/meer-vermogen-ondanks-netcongestie-bij-agrifirm>

⁵ <https://greenerpowersolutions.com/nl/project/tijdelijke-woningen-met-schone-stroom/>

kunnen flowbatterijen, warmteopslag en moleculenopslag ons van voldoende energie voorzien als energietekorten voor meerdere uren, dagen of weken zich voordoen.

Onafhankelijke energie: De instabiele geopolitieke situatie en de recente stroomuitval in Spanje en Portugal laten zien dat we meer werk moeten maken van onze eigen energieonafhankelijkheid. Dankzij opslag wordt er meer duurzame elektriciteit gebruikt, en kan de afhankelijkheid van fossiele energie uit het buitenland worden afgebouwd. Zo worden huishoudens bijvoorbeeld met behulp van warmtebuffers of thuisbatterijen in staat gesteld het eigen verbruik van zonnestroom te verdubbelen.

Het uitbreiden van de combinatie van zon, wind met opslag – zowel centraal als decentraal – zorgt ervoor dat we vrijwel in onze volledige energiebehoefte kunnen voorzien. Mocht er toekomstig stroomuitval optreden dan kan opslag bijdragen aan het voorkomen en herstarten van het energiesysteem. Zo kunnen batterijen met de juiste software noodstroom leveren ondersteuning bij het herstarten van het elektriciteitsnet via functionaliteiten als black start. Daarnaast zijn er ondergrondse opslagmogelijkheden (in bijv. zoutcavernes) die uitermate geschikt voor strategische opslag van moleculen en aangewend kunnen worden in noodsituaties.

Systeemaanpak voor energieopslag

Energieopslag biedt dus grote voordelen voor betaalbare, betrouwbare en onafhankelijke energie. Toch wordt de potentie van energieopslag momenteel nog niet benut. Het aantal energieopslagprojecten blijft steken rond 800 MW in 2025, terwijl de netbeheerders recent hebben aangetoond dat ze maximaal 69,4 GW⁶ in 2050 verwachten.

Wat ontbreekt is regie op energieopslag in het samenbrengen van de energievraag en het energieaanbod. Een systeemaanpak is nodig die ingaat op de volgende onderdelen (1) positie van opslag in het energiesysteem, (2) eerlijke markt en financiering, (3) ruimtelijke inpassing en (4) lokaal draagvlak en (5) versnelling opslaginnovaties.

1. Bepaal positie opslag in het energiesysteem

- **Erken energieopslag en conversie als fundamentele pijler** in het energiesysteem – naast opwek, verbruik en transport – en veranker dit in overheidsprogramma's als het Nationaal Plan Energiesysteem (NPE), het Programma Energiehoofdstructuur (PEH) en Landelijk Actieplan Netcongestie (LAN)
- **Formuleer een nationale opslagambitie** met concrete capaciteitsambities voor 2030, 2040 en 2050 die aansluiten bij de scenariostudies van Netbeheer Nederland en ontwikkel daarbij een opslagstrategie met maatregelen voor stimulering, marktinrichting, vergunningen en ruimtelijke inpassing.
- **Sluit een sectorakkoord 'Flex & Opslag'** tussen overheid, netbeheerders en de opslagsector, waarin de uitvoering van de opslagstrategie gestalte krijgt. De volgende afspraken kunnen daarin worden vastgelegd: (1) de overheid regelt geschikte opslaglocaties, neemt regie bij het tijdig verkrijgen van vergunningen en indien noodzakelijk ondersteunt via subsidies, (2) de netbeheerders geven openheid in hun flexbehoefte, zorgen voor de benodigde capaciteit en optimale aansluitvoorwaarden, via bijv. langjarige flexcontracten en (3) de opslagsector maakt afspraken over de wachtrij en over optimale aansturing rondom het oplossen van netcongestie.

2. Zorg voor een eerlijke opslagmarkt en solide businesscase

- **Hervorm de tarievensystematiek:** behandel opslag als uitgestelde productie en zie deze daarmee als invoeder en niet langer als verbruiker. Indien opslag als verbruiker wordt gezien,

⁶ <https://www.netbeheernederland.nl/publicatie/netbeheer-nederland-scenarios-editie-2025>

sta dan als overheid garant voor het risico van jaarlijkse prijsophogingen van de transporttarieven door deze af te dekken via de subsidie.

- **Ontwikkel een capaciteitsmechanisme** waarin opslag wordt beloond voor beschikbaarheid op kritieke momenten, naar gelang voorbeelden uit België, Italië en Ierland
- **Maak subsidies geschikt voor Flex:** pas bestaande subsidieregelingen, zoals de SDE++ en ISDE, aan zodat niet alleen CO₂-reductie telt, maar óók netbewust gedrag – opslagprojecten met bewezen netimpact scoren extra punten
- **Maak werk van opslagtenders:** netbeheerders schrijven, naar analoog aan offshore wind, per netvlaktenders uit voor energieopslag met langjarige contracten. De onrendabele top kan eventueel via subsidie worden afgedekt.

3. Neem regie op ruimtelijke inpassing van opslag

- **Ontwikkel landelijke ruimtelijke kaders** voor de inpassing van opslag in provinciaal en gemeentelijk beleid, met standaardprocedures voor vergunningen en brandveiligheid. Stel per provincie heldere ambities voor gerealiseerde opslagcapaciteit en koppel deze aan de gemeentelijke omgevingsplannen
- **Stimuleer strategische locatiekeuzes**, zoals nabij opwek, energiehubs en warmtenetten, eventueel via locatieprikkels of normering (zoals verplichte warmteopslag bij warmtenetten).
- **Reserveer proactief capaciteit en grondposities** voor energieopslag, door bijvoorbeeld capaciteit en grondposities proactief te reserveren bij de aanleg van nieuwe trafo's.

4. Zet de kracht van decentrale opslag in voor iedereen

- **Introduceer lokale flexvergoedingen** voor thuis- en buurtbatterijen of decentrale warmteopslag voor verbruik van eigen opgewekte energie.
- **Maak werk van gedifferentieerde tarieven** op laagspanningsnetten zodat flexibiliteit lokaal wordt gestimuleerd via verschillen tariefhoogtes.
- **Stimuleer opslag bij energiecoöperaties** via het mogelijk van opslaginvesteringen in het Warmtefonds en Opwekfonds
- **Schaf dubbele energiebelasting af** voor decentrale opslag, zowel voor buurt- en thuisbatterijen.

5. Versnel technologische innovatie en opschaling

- **Investeer in R&D voor langdurige opslagtechnologieën**, zoals flowbatterijen, thermische opslag en (ondergrondse) waterstofopslag.
- **Schaal bestaande technieken op** met gerichte integratiesubsidies (zoals Flex-E regeling), inclusief voldoende budget en meerjarige zekerheid.
- **Implementeer 'Nationale Agenda Ondergrondse Waterstofopslag'** o.a. door het nemen van de voorgestelde 'no regret' acties zoals het realiseren van een werkvoorraad opslagcavernes.